

Kijk nog maar 'ns goed om je heen

Langs drieënveertig wereldhoofdsteden

Wilfred Ploeg

Wilfred Ploeg
ploegwf@gmail.com
ISBN: 9789464056891
Omslagontwerp: Wilfred Ploeg
Omslagfoto: Curaçao
Foto's: Wilfred Ploeg

Inhoudsopgave

Nummer		Bladzijde
1	Kiespijn op een luchtbed (Brussel-1964)	8
2	Een prinselijke vader met bretels (Vaduz-1967)	11
3	Blote zinding op Shaftesbury Avenue (Londen-1970)	14
4	Eindeloos ver, stoer en exotisch (Skopje-1974)	17
5	Eten zonder toetje (Wenen-1975)	20
6	Oude stenen en een droge keel (Athene-1978)	23
7	Fijn dat er een muur is (Berlijn-1979)	26
8	Smörrebröd en een walvis (Oslo 1979 en 2000)	29
9	Afgebladderd mooi (Lissabon-1986)	33
10	Krakend vinyl in een mooi papiertje (Praag-1988)	36
11	Tegen de stroom in (Moskou-1990)	39
12	Een oranje nachtkastje en een duif (Asjchabad-1990)	42
13	Gastvrijheid met een luchtje (Boedapest-1991)	45
14	Een ontspannen curfew (Colombo-1994)	48
15	Een feestelijke postzegel (Madrid-1994)	51
16	Margrethe gaat op zwart (Kopenhagen-1996)	54
17	Humor op een eiland (Reykjavik-1998)	57
18	Een held met een uniek archief (Rome-1998)	60
19	Duizelig op de top (Tokio-1999)	63
20	Drie torens en veel poezen (San Marino-2000)	67
21	Met dollars is het leven mooier (Havana-2001)	70
22	Een doodgrievige zee (Kaapstad-Pretoria 2004-2005)	73
23	Lekkere applu pi en nog wat dingen (Amsterdam)	76
24	Een dorpsse hoofdstad (Dublin-2005)	80
25	Blij van blauw (Luxemburg-2006)	83
26	Rook op de ring (Parijs-2007)	86
27	Skypestad in Anton Pieckverpakking (Tallinn-2008)	89
28	Rust, helderheid, stilte en stijl (Helsinki-2008)	92
29	Een witte stad van hout (Paramaribo-2008)	95
30	Lesbische pannenkoekjes (Warschau-2010)	98
31	You want a girl tonight? (Kiev-2011)	101
32	Nazi's, KGB-ers en dansmariekjes (Vilnius-2012)	105
33	Dansen in het park (Riga-2012)	108
34	Van kribbetje tot megabasiliëk (Vaticaanstad-2013)	111
35	De staatsdomina loopt zomaar weg (Stockholm-2013)	114
36	Glanzende, glimmende glamour (Abu Dhabi-2014)	117
37	De koningin regeert maar door (Boekarest-2017)	120
38	Een Nederlands gedicht op de muur (Sofia-2017)	124
39	Lollykleuren en een olieraffinaderij (Willemstad-2018)	127

40	Een uurtje is genoeg (Andorra la Vella-2018)	130
41	Een hoopvolle kabelbaan (Sarajewo-2019)	133
42	Kijk nog maar 'ns goed om je heen (Bern-2020)	136

Inleiding

In deze verhalenbundel schrijf ik over mijn bezoek aan drieënveertig hoofdsteden in de wereld, waarvan vierendertig binnen Europa en negen in andere werelddelen. Het zijn korte impressies, chronologisch geordend van 1964 tot 2020. Het is geen standaard toeristisch verslag geworden; er zijn al meer dan genoeg reisgidsen in omloop. Ik beschrijf vooral mijn eigen indrukken van de steden die ik in de loop der jaren heb bezocht. Wat maakte ik mee? Wat was er zo bijzonder? Ik heb geprobeerd om het 'ongewone' te beschrijven, dingen, gebeurtenissen, gevoelens die je niet direct in een traditionele reisgids zou verwachten.

Steden veranderen, zoals niets hetzelfde blijft. Daarom vind ik het belangrijk om mijn stedentrips te dateren. Hierdoor ontstaat hopelijk ook een tijdsbeeld van de politieke en historische omstandigheden waarin de hoofdstad (en dus het bijbehorende land) verkeerde toen ik er op bezoek was. Ongetwijfeld laat ik met mijn focus op bepaalde zaken ook zien wat ik zelf belangrijk en interessant vind. De ene keer moet je daarvoor tussen de regels door lezen, een andere keer ligt mijn voorkeur voor een bepaald onderwerp er duimendik bovenop.

De titel van het boek is afkomstig uit het karakteristieke 'uitsprakenrepertoire' van mijn moeder. Als ons gezin vroeger na een mooie vakantie weer huiswaarts keerde, zei ze steevast: 'Kijk nog maar 'ns goed om je heen, we komen hier voorlopig niet meer terug.' Dat vond ik zo typerend voor haar dat de eerste helft van haar uitspraak me uitermate geschikt leek als titel van deze verhalenbundel. Het advies om goed om je heen te kijken bevalt me wel.

Dit boek komt uit in een jaar waarin reizen naar het buitenland opeens onmogelijk of in ieder geval niet zonder risico's blijkt te zijn. Het laatste verhaal, over het Zwitserse Bern, beschouw ik daarom als een bonus, omdat het tot op het laatste moment onzeker was of de reis door kon gaan. Ik hoop de lezer op een makkelijke manier mee op reis te kunnen nemen en het gevoel te geven dat je ook in je hoofd kunt reizen en avonturen beleven als je niet zomaar overal heen kunt.

Ik dank Anne, Pim en René voor het meelesen van een groot deel van dit boek. Pim bracht bovendien de uitspraak van mijn moeder weer in herinnering. Hun reacties stimuleerden me om door te gaan, mijn schrijfstijl aanhoudend te verbeteren en mijn reis langs de wereldhoofdsteden af te maken. Ik hoop dat het iedereen die dit boek leest vergaat zoals een van mijn medelezers zei: 'Als ik een verhaal over een van je hoofdsteden lees, ben ik er zelf ook een beetje geweest.'

Amsterdam,
augustus 2020
Wilfred Ploeg

1 Kiespijn op een luchtbed (Brussel-1964)

Daar komt de lichtgele tram richting centrum aan. Mijn oom en tante, twee van hun kinderen, mijn vader en moeder, mijn twee broertjes en ik, stappen meteen in als de harmonicadeuren opengaan. Wat een mooie tram, met al die houten bankjes die glanzen van het vernis. Aan het plafond hangen ouderwetse lampjes in de vorm van geribbelde, witte kapjes. Gelukkig is er genoeg plaats voor iedereen, het is nog vroeg in de ochtend. De tram is een halte eerder vertrokken vanaf het beginpunt en vrijwel leeg. Bovendien is het zondag, waardoor er minder mensen in de tram zitten dan anders. We kunnen gaan zitten waar we willen, mijn oom koopt voor iedereen kaartjes bij de trambestuurder. Direct nadat hij heeft afgerekend, begint de tram te rijden. Het vehikel gaat meteen een behoorlijk scherpe bocht om, waardoor mijn oom heen en weer schommelend in het gangpad naar zijn zitplaats loopt, terwijl hij zijn wisselgeld en de kaartjes probeert op te bergen in zijn portemonnee. Wat een komisch gezicht, zo'n onbeholpen man.

We zijn bij mijn oom en tante op bezoek. Zij wonen in Tervuren, een randgemeente van Brussel. De tram zal ons naar de kerk brengen, de enige Gereformeerde Kerk van de Belgische hoofdstad. Mijn vader vindt het eigenlijk maar niks, reizen op de Dag des Heren is nou niet direct een goede keuze vindt hij, maar vooruit, als het niet anders kan, dan moet het maar. Dat we naar het zuivere Woord Gods gaan luisteren in een verder roomse omgeving is voor hem een verzachtende omstandigheid. Het doel heiligt in dit geval *zeker en vast* het vervoermiddel.

Ik ben nog nooit in Brussel geweest, ik ben elf en geniet met volle teugen. De tram gaat behoorlijk vlug en giert over de tramrails, vooral op de rechte stukken. Tjonge wat een snelheid, als dat maar goed gaat. In de bochten remt hij weliswaar af, maar onverwachts hoor je dan een piepend en krakend geluid, alsof de rails niet goed genoeg zijn geolied. Ik houd mijn vingers in mijn oren, ik verdraag het gepiep bijna niet. Ik houd niet van harde en scherpe geluiden. Bovendien heb ik slecht geslapen op het luchtbed dat mijn vader en moeder voor mij en mijn broertjes hebben meegenomen, want er is niet voor iedereen een gewoon bed. Ik heb geprobeerd om dat luchtbed zelf op te blazen, maar ben daar kotsmisselijk van geworden. We hebben het opblaaspompje niet meegenomen, dat is wel dom. Daar komt nog bij dat ik al een paar dagen

kiespijn heb, net nu we op reis zijn, ver van huis. Het gaat maar niet over. Sterker nog, het lijkt wel alsof de pijn steeds erger wordt.

'Wat een krakkemikkige tram, echt België', zegt mijn moeder. Moet dat nou, met de tram, lijkt ze te zeggen. Mijn oom heeft wel een auto, een witte Fiat, maar daar kunnen we natuurlijk niet in met z'n allen. Van mijn vader hoorde ik dat je in België geen rijbewijs nodig hebt en iedereen zomaar in een auto mag rijden. Wat voor land is dit? En kan mijn oom eigenlijk wel rijden? Ik ben blij dat we met de tram gaan, ook al piept hij soms vreselijk en vormt dit een aanslag op mijn fysieke welbevinden.

We rijden tussen hoge bomen door die links en rechts van ons aan de rand van een brede strook gras staan. In het midden liggen de roestige tramrails. Achter de bomen loopt aan twee kanten een brede weg. Als we een poosje in de tram zitten, zien we dat het verkeer langzaamaan een beetje drukker wordt, je kunt merken dat we het centrum naderen van een grote stad. 'Ja, we gaan naar *Brusèl*', zegt mijn nichtje dat net zo oud is als ik. Ze probeert de Franstalige naam van de Belgische hoofdstad te imiteren en lijkt daarmee indruk op ons te willen maken. 'Wij wonen in *Belzjiek*', zegt ze trots. Wij zijn bijzonder, wij wonen niet gewoon in Nederland. Ze vertelt het alsof zij er zelf voor heeft gezorgd dat ze in België terechtgekomen is. Maar het komt gewoon door de baan van haar vader, meer niet. Wij zijn toch niet minder omdat wij in Nederland zijn gebleven?

Na een lange rit komen we eindelijk op onze bestemming aan. Mijn oom geeft te kennen dat we uit moeten stappen. Nog een klein stukje lopen en dan zijn we bij de kerk, een onopvallend gebouw tussen grote en hoge Brusselse herenhuizen met van die typisch Belgische rode bakstenen die volgens mij een stukje donkerder zijn dan bij ons. Wat een wonderlijke namen hebben de straten hier. Alles is ook in twee talen, Frans en Nederlands. Je zal maar tegen je schoolvriendjes moeten zeggen: 'Ik woon in de Vlees-en Broodstraat.' In het Frans klinkt het toch heel wat voorname: *Rue Chair et Pain*. Daar kun je wel mee aankomen. Ik heb ook op een kaartje gezien dat er een Edelknaapstraat is, de *Rue du Page*. Ik vraag me af wat een edelknaap is en heb geen enkel idee, maar het voelt spannend.

Voorzichtig voel ik met mijn tong aan de ontstoken kies, in de hoop dat de pijn dan misschien minder wordt. Met een pijnlijke mond doorsta ik de kerkdienst. Aan het eind van de dienst wordt een Frans lied gezongen: *A toi la gloire, o ressuscité!* Wat mooi klinkt dat, ik heb nog nooit in het Frans gezongen, dit is echt buitenland. Even vergeet ik mijn pijn en lijkt het alsof er betere tijden zijn aangebroken. Iedereen zingt mee uit volle borst, het klinkt echt overweldigend, alsof de gelovigen aan de roomse Brusselaars willen laten weten dat zij er ook nog zijn, dat handjevol protestanten in de Belgische hoofdstad.

De volgende dag gaan we naar Zaventem, de luchthaven van Brussel. Dat vind ik spannend, hoe zou het daar zijn? Net als op Schiphol? Als ik het gebouw van binnen zie, vind ik het stukken mooier dan de Amsterdamse luchthaven. Veel luxer, veel groter ook! Die Belgen kunnen er wat van. Op het platform staan talloze vliegtuigen van de SABENA, *Belgian World Airlines*. En in de winkeltjes

verkopen ze SABENA-tassen, -speldjes, -ansichtkaarten en nog veel meer. Steeds met het logo van de Belgische nationale luchtvaartmaatschappij.

Het hoogtepunt op de luchthaven is toch wel het fotohokje. Zoiets heb ik nog nooit gezien. Het is een heel kleine ruimte waar je in kan gaan zitten om een pasfoto te laten maken. Geld in de gleuf aan de buitenkant, gordijntje dicht, in de spiegel kijken en de kruk op de goede hoogte draaien, want anders komt je hoofd er maar voor de helft op. Ik krijg Belgische franken van mijn ouders en ga opgewonden het hokje in. Zit ik goed? Flits! Het is al gebeurd. Buiten het hokje moet ik wachten tot de foto klaar is. Wat duurt dat lang. Eindelijk glijdt er een langwerpige strookje uit een gleuf. Ik moet even wachten tot het droog is voordat ik het mag pakken. Als ik de vier fotootjes in mijn hand heb, zie ik een jongen die lacht als een boer die kiespijn heeft.

2 Een prinselijke vader met bretels (Vaduz-1967)

Oben am jungen Rhein lehnet sich Liechtenstein, zo luidt het begin van het volkslied van het dwergstaatje Liechtenstein dat ingeklemd ligt tussen Zwitserland en Oostenrijk. Als je het muziekje afluistert, hoor je tot je verbazing de melodie van het Engelse *God save the Queen*. Konden de makers geen nieuwe melodie bedenken?

Met ongeveer negenendertigduizend inwoners en honderdzestig vierkante kilometer behoort het vorstendommetje tot de kleinste natiestaten op aarde. Maar ja, we zijn in Europa en de geschiedenis is overal tastbaar aanwezig. Er zijn nog vijf andere ministaatjes te bewonderen op dit continent: Andorra, San Marino, Vaticaanstad, Monaco en het landje waar dit verhaaltje over gaat. En ach, Luxemburg hoort er eigenlijk ook bij, hoewel het wat groter is. Europa is een exotisch continent vol museale eigenaardigheden, zeker voor Amerikaanse en Chinese toeristen.

Wie kent het Alpenlandje eigenlijk? Je zou het volledig over het hoofd zien als je er niet toevallig eens terechtkomt. Met mijn ouders en broers steek ik in 1967 de grens van Oostenrijk met Liechtenstein over. We stappen de Volkswagen Kever uit. Mijn vader zet ons trots met zijn Agfaboxje op de foto bij de grenspaal met daarop in grote letters de naam van het land. Wat een bijzonder gevoel is dat. We zijn in een land aangekomen dat bijna niemand kent.

'We zijn nu in een ander land', zegt mijn vader haast plechtig. Wat bijzonder, ik ga nu goed opletten. Zijn de mensen anders? Zien de bergen er anders uit? Ja hoor, er zijn verschillen. Ik merk dat de nummerplaten van de auto's afwijken. Er staan ook twee letters op: FL. Rechts het geelrode wapenschild met daar bovenop het onmisbare kroontje. Ik zoek in een boekje op wat die letters betekenen. O ja, natuurlijk, *Fürstentum Liechtenstein*. Het land is een monarchie en het kasteel van de koninklijke familie staat op een berg in de hoofdstad Vaduz. Nou ja, hoofdstad, Vaduz is een klein stadje met vijfduizend inwoners.

'We moeten oppassen, als ik te hard doorrijd, zijn we het land zo weer uit', grapt mijn vader. Het tegenovergestelde is waar, mijn vader is niet zo'n hardrijder, hij valt in de categorie zondagsrijders en is eerder te traag, omdat hij zo geniet van het autorijden en het landschap om ons heen. Wat mooi is dat,

zo'n opgeruimde vader die geniet van zijn veertiendaagse vakantie. Het is ook maar eens per jaar; we kijken er het hele jaar naar uit.

Vaduz is een lief stadje, met heel veel souvenirwinkels. Postzegels, bekers, munten, sjaals, petjes en ansichtkaarten zijn overal te koop, met daarop steeds het kasteel dat het stadje domineert. Eigenlijk is er geen aandenken te krijgen zonder een print van het koninklijk verblijf erop. Dat zegt toch wel iets, zonder die koninklijke status is het landje helemaal niks. De vorst bepaalt het beeld van zijn land, hij is eigenlijk de baas, en het parlement stelt niet zo heel veel voor. Het is nog een beetje de ouderwetse situatie, zoals die vroeger overal in Europa bestond.

Nieuwsgierig lopen we door het stadje dat eigenlijk maar één belangrijke winkelstraat kent. Mijn moeder wil mijn vader wel eens op de foto zetten. Dat gebeurt eigenlijk nooit, maar nu wel. Na uitgebreide instructie van mijn vader – en dat is niet mis, hij geeft zijn heilige Agfabox met tegenzin uit handen – knipt mijn moeder af, veel sneller dan mijn vader altijd doet. Die moet altijd minutenlang controleren of hij wel goed staat en of hij de zon in de rug heeft. Vervolgens gaat hij wijdbeens staan met het fotoboxje voor zijn buik en houdt dan zijn adem in. Snel knipt hij af, bang dat hij zijn toestel heeft bewogen en de foto mislukt is. Want op zo'n fotorolletje moet je zuinig zijn, er zitten er maar acht op. Voor deze vakantie heeft mijn vader voor het eerst een diarolletje gekocht, en dat is nog veel spannender. Maar mijn moeder is snel klaar, ze kijkt even door het lensje van het boxje en knipt meteen af. Zo kan het dus ook.

'Heb je het wel goed gedaan?' vraagt mijn vader bezorgd. Hij vindt het maar niks dat zijn vrouw zo nonchalant met het fototoestel omgaat. En hij kan zich vooral niet voorstellen dat iemand anders dan hijzelf goed overweg kan met een Agfabox. Of mijn moeder goed kan fotograferen moeten we afwachten, maar als we straks weer thuis zijn, gaat het fotorolletje linea recta naar Foto Starke.

Eenmaal thuis, wordt het rolletje direct afgeleverd bij de winkel. Nog weer een week later krijgen we bericht dat de dia's klaar zijn. Samen met mijn vader ga ik ze ophalen. Wat een spanning, zouden de dia's gelukt zijn? We ramen ze zelf in. Dat is nog een heel gepruts. Mijn vader zet op een avond het diascherm op en stalt de projector uit. Ook dat is een plechtig ogenblik. Nieuwsgierig, maar ook een beetje gespannen bekijken we de resultaten.

Wat is dat voor een mooie dia? 'Oh, dat is papa in Vaduz', zegt mijn moeder. Ze is er duidelijk trots op dat haar dia is gelukt. Mijn vader is ook tevreden en kijkt verliefd naar zijn vrouw, ze kan het toch best goed, zie je hem denken. Ik zie een fiere, kaarsrecht lopende man op het scherm. Hij heeft een zonnebril op en draagt een donkerrood overhemd, heel frivool voor zijn doen. Bretels houden zijn veel te wijde pantalon omhoog, geen gezicht. Zwarte herenschoenen, ook wat minder. Hij loopt in de hoofdstraat van Vaduz die helemaal met vlaggetjes is versierd, blauw-rode vlaggetjes, de nationale kleuren van het vorstendom. Een feestelijk gezicht. Het is alsof hij wil zeggen: 'Kijk eens waar ik ben, helemaal in Vaduz, de hoofdstad van Liechtenstein. Wie komt daar nu eigenlijk ooit? Wij wel!' Op de achtergrond van de dia zie ik een stukje van het onvermijdelijke koninklijke kasteel. Mijn vader lijkt een nieuwe hoofdstad te hebben 'veroverd',

als ware het de ontdekking van zijn leven. Een hoofdstad waar bijna niemand komt, waar bijna niemand van gehoord heeft en waar hij thuis en op zijn werk over kan opscheppen. Eigenlijk is mijn vader op die dia een beetje de vorst van Liechtenstein. Trots, vrolijk, fier, rechtschapen. Hij heeft het *Ikzalhandhavagevoel*, lijkt het wel. Laat dat de echte prins daarboven in dat kasteel maar niet weten; die duldt geen mensen naast zich, dat is een archaïsche dictator met een schijnparlementje.

3 Blote zinding op Shaftesbury Avenue (Londen-1970)

Er is al heel lang over gepraat over onze aanstaande schoolreis naar Londen. Want ja, we zitten natuurlijk wèl op het Christelijk Lyceum. Als ouders hun kind naar zo'n keurige middelbare school op christelijke grondslag sturen, verwachten ze toch ook een nette omgeving als hun kinderen op reis zijn. Ze willen hun kinderen niet blootstellen aan situaties waarin de door hen zo hooggeachte morele waarden in twijfel worden getrokken, of sterker nog, met voeten getreden.

Sinds kort mag er op feestavonden van de school ook worden gedanst. Dat is toch wel heel bijzonder, want het besluit om hiertoe over te gaan had nogal wat voeten in de aarde; niet alle ouders zijn het ermee eens. Je brengt vaak nog onwetende jongens en meisjes met hun dikwijls ongecontroleerde bewegingen toch maar in de verleiding om heel dicht bij elkaar te komen en aan te raken. En dan weet je nooit wat daar verder van komt. Gelukkig is onze leraar Nederlands meneer Schut door de rector van de school aangesteld om erop toe te zien dat de kritieke grens der aanraking niet wordt overschreden en dat de scholieren gepaste afstand tot elkaar bewaren als ze de dansvloer betreden. Mocht een van de jongens of meisjes de andere sekse in een onbezonnen bui te dicht naderen, dan komt meneer Schut tussenbeide. 'Denk om de krant!' roept hij dan. Daarmee duidt hij de afstand aan die de twee met elkaar dansende scholieren minimaal tot elkaar moeten bewaren om niet voor de verleidingen des vleses te bezwijken. De denkbeeldige krant tussen twee zinderende lichamen is weliswaar flinterdun, maar biedt net genoeg ruimte om niet ten prooi te vallen aan erotische begeerte, iets waar we natuurlijk erg voor moeten oppassen.

Deze behoedzaamheid speelt een grote rol nu we tijdens ons verblijf in Londen ook een voorstelling gaan bijwonen van de bekende musical *Hair*. Staan de waarden en normen die in deze musical worden gepropageerd niet haaks op de christelijke beginselen? Na langdurig en intensief overleg tussen schoolbestuur en ouders wordt besloten dat de musical op het programma van de Londenreis mag worden gezet, 'omdat het vanuit educatief oogpunt

aannemelijk wordt geacht dat jongeren op deze manier kunnen kennismaken met de geest van de moderne tijd'. Met wat opvoedkundige franje is dus veel mogelijk. Wij zijn allemaal blij, de tijdgeest is toch niet tegen te houden. Op naar Londen! De schoolreis gaat door. Je zou zeggen dat we eigenlijk naar Rome of Athene moeten gaan omdat ik op het gymnasium zit, maar nee, het is Londen geworden. Het is tenslotte ook een schoolreis voor de HBS-afdeling van ons Lyceum. Ik vind het niet erg, Londen is voor mij en voor veel anderen minstens zo spannend. Er gebeurt daar zoveel: The Beatles, The Rolling Stones, The Kinks, Carnaby Street en Soho, dat hippe stadsdeel van de Engelse hoofdstad. Daar is mijn woonplaats Apeldoorn toch echt helemaal niks bij. Waar ik al zo lang over fantaseerde, is werkelijkheid geworden, we zijn in Londen, de stad 'waar het allemaal gebeurt'. Hoe vaak was ik al niet weggedroomd bij de foto's van de jongens met hun lange haren uit de Muziek Express, Teenbeat en Hitweek? Ik koop die muziekbladen al sinds een jaar of twee en ben steeds onder de indruk van die mooie knapen met hun woeste, spannende uiterlijk die er samen op los zingen en een leven lijken te leiden waar ik alleen maar van kan dromen. Ik zit op school, zelfs op zaterdagmorgen, maak netjes mijn huiswerk, maar wil stiekem ook een Beatle zijn. Voorzichtig laat ik mijn haar groeien. Elke dag kijk in de spiegel om de lengte van mijn haar te controleren. Is het weer een stukje gegroeid? Ik wil net zo zijn als de jongens uit de musical. Gelukkig maar dat onze ouders niet weten dat er ook een naaktscène in voorkomt.

Ik kijk mijn ogen uit, ik ben voor het eerst in de Engelse hoofdstad. Al het Londense verkeer rijdt aan de linkerkant van de weg. We slapen in een jeugdherberg waar het ontbijt bestaat uit de voorspelde gebakken spek, spiegeleieren in een plas vet, witte bonen in tomatensaus en wat losse, gekookte tomaten. Ik eet het met het grootste gemak, lekker vet, lekker veel. Dat is heel anders dan ik thuis gewend ben. Overal staan ook thermoskannen met lauwe thee op tafel. Ik begrijp niet dat anderen het Engelse ontbijt niet door hun keel kunnen krijgen. Maar voor de ongelukkigigen is er een *continental breakfast*.

Vanavond gaan we naar het Shaftesbury Theater. Eindelijk is het zover. Daar is de beroemde musical te zien. Dat is bijzonder, voor iedereen is dat het hoogtepunt van de reis. Leuk hoor, de Big Ben, Buckingham Palace, Tower Bridge en nog veel meer, maar het gaat eigenlijk om DE musical. Jonge mensen zingen over vrijheid, over een leven zonder de autoritaire structuren waarin ze zijn opgegroeid, over vrije liefde, wat dat ook wezen moge. Wij zijn jong, wij willen ook vrijheid, wij willen ook zingen. Hair!

Boven de ingang van het theater aan de gelijknamige Avenue hangt een groot bord: 'It's a stormer'. Meneer Slump, onze leraar Engels, wijst ons erop en wil met ons bespreken wat dat nu eigenlijk betekent. Niet vergeten jongens, het is natuurlijk wel een educatieve reis. Moet je zeker nu over beginnen, net als we de bus uitstappen waarmee we naar het theater zijn gebracht. We willen gewoon naar binnen meneer Slump! Lesgeven doet u maar op school.

Oh, wat een wervelwind. *Aquarius, Air, Sodomy, Hair, Easy to be hard, Where do I go, Donna, Black Boys White Boys, My conviction, Frank Mills, Coloured spade, Ain't got no, I got Life*. Kleurrijk, wild, lief, vrij, mooi, ontroerend. Er komt